

ΠΠρΝαυπλίου 743/2020: Καταδολίευση δανειστών – Προϋποθέσεις διάρρηξης απαλλοτριωτικής δικαιοπραξίας

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 939 και 941 ΑΚ, για τη γέννηση της αξίωσης προς διάρρηξη καταδολιευτικής δικαιοπραξίας, απαιτείται να συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις: α) απαίτηση του δανειστή κατά του οφειλέτη, γεννημένη κατά το χρόνο που ο τελευταίος επιχειρεί την απαλλοτρίωση, β) απαλλοτρίωση από τον οφειλέτη περιουσιακού στοιχείου, γ) πρόθεση βλάβης του δανειστή, δ) γνώση του τρίτου υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση και ε) αφερεγγυότητα του οφειλέτη, η οποία συντρέχει όταν η υπολειπόμενη εμφανής περιουσία τούτου δεν επαρκεί για την ικανοποίηση του δανειστή. Η αφερεγγυότητα πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο άσκησης της σχετικής αγωγής, οπότε κρίνεται το στοιχείο της βλάβης του δανειστή (ΑΠ 1284/2011), ενώ είναι αδιάφορο, αν η απαίτηση του δανειστή τελεί υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία ή αν αυτή έχει δικαστικά βεβαιωθεί και εξοπλισθεί με εκτελεστό τίτλο, αρκεί αυτή να έχει γεννηθεί κατά το χρόνο της απαλλοτρίωσης, δηλαδή να έχουν συντελεσθεί τα παραγωγικά γεγονότα αυτής και να είναι ληξιπρόθεσμη κατά τη συζήτηση της σχετικής αγωγής (ΑΠ 709/1974, ΑΠ 928/2014, ΑΠ 1720/2014, ΑΠ 278/2011).

Επιπλέον, απαιτείται θετική γνώση του τρίτου υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση, ήτοι να γνώριζε ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών του. Το στοιχείο της γνώσης πρέπει να συντρέχει κατά το χρόνο της απαλλοτρίωσης, ενώ μεταγενέστερη γνώση του τρίτου δεν βλάπτει. Περαιτέρω, η απαιτούμενη για τη διάρρηξη καταδολιευτικής δικαιοπραξίας πρόθεση βλάβης του δανειστή, εξακολουθεί να υφίσταται και όταν άλλος, εις ολόκληρον οφειλέτης, διαθέτει επαρκή περιουσία για την ικανοποίηση του δανειστή, καθόσον ο καταδολιευτικός χαρακτήρας της απαλλοτρίωσης κρίνεται από στοιχεία που συντρέχουν αποκλειστικά και μόνο στο πρόσωπο του απαλλοτριούντος και αφορά τον ίδιο τον οφειλέτη και δεν μπορεί να αντιταχθεί στο δανειστή η ύπαρξη και άλλων εις ολόκληρον συνοφειλετών, καθότι αυτός δικαιούται να στραφεί κατά οιοδήποτε εξ αυτών επιθυμεί (ΑΠ 1902/2013, 1475/2010 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ).

Αναφορικά με την αφερεγγυότητα του οφειλέτη, έχει κριθεί ότι, υπάρχει ανεπάρκεια στην υπολειπόμενη εμφανή περιουσία και όταν όλα τα ακίνητά του είναι επιβαρυσμένα με εμπράγματα ασφάλειες τρίτων, εγγεγραμμένες πριν από την ένδικη απαλλοτρίωση και συνεπώς εξαιτίας των βαρών τούτων απομεινώνεται σε μεγάλο βαθμό η αξία τους και καθίσταται δυσχερής η εκποίησή τους δεδομένης της απροθυμίας των αγοραστών να αποκτήσουν ακίνητα βεβαρημένα με προσημειώσεις.

Το βάρος επίκλησης και απόδειξης όλων των ανωτέρω προϋποθέσεων, προς θεμελίωση του δικαιώματός του, φέρει ο δανειστής που ασκεί την αγωγή διάρρηξης.

Σημειώνεται, τέλος, ότι η διάρρηξη της καταδολευτικής δικαιοπραξίας παρουσιάζει άμεση εμπράγματη ενέργεια, ήτοι ο δανειστής που επέτυχε τη διάρρηξη μπορεί να προβεί στην κατάσχεση του πράγματος στην περιουσία του οφειλέτη σαν να μην είχε προηγηθεί η διαρρηχθείσα απαλλοτρίωση.

Στην υπό κρίση υπόθεση, η ενάγουσα ανώνυμη εταιρεία – δανείστρια είχε συνάψει ιδιωτικό συμφωνητικό αναγνώρισης και ρύθμισης χρέους με την οφειλέτριά της ομόρρυθμη εταιρεία και τους διαχειριστές και ομορρύθμους εταίρους της, μεταξύ των οποίων ήταν και ο πρώτος των εναγομένων (ο έτερος εναγόμενος ήταν το τρίτο πρόσωπο υπέρ του οποίου έγινε η απαλλοτρίωση). Με το ως άνω συμφωνητικό αναγνωριζόταν η οφειλή της Ο.Ε. έναντι της Α.Ε., η οποία προερχόταν από τιμολόγια – δελτία αποστολής με αντικείμενο την πώληση συγκεκριμένων εμπορευμάτων. Επρόκειτο, δηλαδή, για έναν διακανονισμό της ήδη υπάρχουσας οφειλής, αφού το δικαστήριο, απορρίπτοντας ως ουσία αβάσιμους τους αντίθετους ισχυρισμούς των εναγομένων, έκρινε ότι, με βάση την αληθινή βούληση των μερών, σκοπός της σύναψης του συμφωνητικού δεν ήταν η δημιουργία μιας νέας, ανατιώδους και αφηρημένης αναγνώρισης χρέους αλλά η αναγνώριση και η ρύθμιση των παλαιότερων οφειλών.

Δέκα μήνες μετά την υπογραφή του ιδιωτικού συμφωνητικού και ενώ τόσο η Ο.Ε. όσο και ο πρώτος των εναγομένων ομόρρυθμος εταίρος της γνώριζαν ότι οφείλουν στην ενάγουσα Α.Ε., ο πρώτος εναγόμενος πώλησε και μεταβίβασε προς τον δεύτερο που είναι πρώτος εξάδερφός του και, άρα, σύμφωνα με την παρούσα απόφαση, τους συνδέει συγγένεια 4^{ου} βαθμού εκ πλαγίου και εξ αίματος, ένα ακίνητο εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός οικισμού, κατάλληλου για αγροτικές εργασίες. Το τίμημα της αγοραπωλησίας ήταν ιδιαίτερα χαμηλό και προφανώς εικονικό, σε σύγκριση με την αντικειμενική του αξία που ανερχόταν σε πολύ μεγαλύτερο ποσό. Σύμφωνα δε με το δικάσαν δικαστήριο, αποδείχθηκε αφενός ότι ο δεύτερος εναγόμενος δεν αγόρασε το αγροτεμάχιο για να το εκμεταλλευτεί, αφού δεν ασχολούνταν με σχετικές εργασίες και αφετέρου ότι γνώριζε με θετική γνώση μέσω του πατρός του τα οικονομικά προβλήματα και τις οφειλές της Ο.Ε. και του πρώτου εναγομένου-εξαδέλφου του.

Περαιτέρω, το δικαστήριο απέρριψε ως ουσία αβάσιμο και αλυσιτελώς προβαλλόμενο το επιχείρημα των εναγομένων, οι οποίοι προσπάθησαν να παρουσιάσουν την εταιρεία ως φερέγγυα και αξιόχρη, πλην όμως δεν ανέφεραν κάτι για την περιουσία του πρώτου εναγομένου – ομορρύθμου εταίρου της, αφού κατά εκείνου στρεφόταν η αγωγή, ως προσωπικώς και εις ολόκληρον οφειλέτη, και η δική του περιουσία είναι εκείνη που εξετάζεται στην προκειμένη περίπτωση. Σε κάθε περίπτωση, δεν προέκυψε λοιπή περιουσία ούτε στο όνομα του πρώτου των εναγομένων ούτε όμως στο όνομα της Ο.Ε. (η περιουσία που βρέθηκε ήταν βεβαρημένη με εμπράγματα βάρη που απομείωναν την αξία της).

Επομένως, αποδείχθηκε ότι η μεταβίβαση έγινε με δόλο, ήτοι με πρόθεση βλάβης της ενάγουσας, ενώ δεν υφίστατο εμφανής περιουσία, από την οποία θα μπορούσε να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις της.

Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Ναυπλίου δέχθηκε ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις των άρθρων 939 επ. ΑΚ και, ως εκ τούτου, απήγγειλε υπέρ της ενάγουσας Α.Ε. τη διάρρηση ως καταδολιευτικής δικαιοπραξίας της αγοραπωλησίας και μεταβίβασης της κυριότητας του αγροτεμαχίου από τον πρώτο εναγόμενο στον δεύτερο.

*** Την ανωτέρω υπόθεση χειρίστηκε επιτυχώς το Τμήμα Εταιρικών Πελατών (B2B) της Δικηγορικής Εταιρείας Σιούφας & Συνεργάτες.**

